

Lapsen elatus ja huolto 2016

Päälöydökset

- Isyys tunnustettiin ennen lapsen syntymää 55 prosentissa tapauksista.
- Muutokset voimassa oleviin elatusapusopimuksiin johtuvat valtaosin elatusavun määrän alentamisesta.
- Lapsen huollosta tehtiin 31 421 sopimusta vuonna 2016. Sopimuksista 93 prosentissa sovittiin yhteishuollosta molemmille vanhemmille.
- Yhteishuollon sopineista vanhemmista 65 prosenttia asui yhdessä ja 35 prosenttia erillään.

Isyyden tunnustamisista yli puolet ennen lapsen syntymää

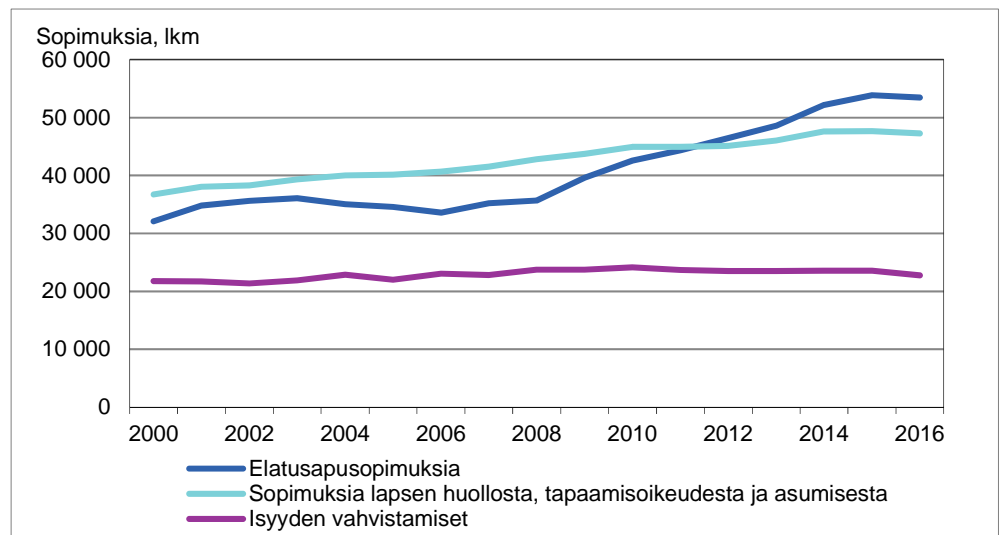
Vuonna 2016 vahvistettiin 22 774 avioliiton ulkopuolella syntyneen lapsen isyys. Lähes kaikissa tapauksissa isyys vahvistettiin tunnustamisen perusteella. Tunnustamisista 55 prosenttia tehtiin äitiysneuvolassa tai lastenvalvojalla ennen lapsen syntymää. Tämä on ollut mahdollista vuoden 2016 alusta.

Suomessa vahvistettiin vuonna 2016 yhteensä 53 444 elatusapusopimusta. Koko maassa sopimukset koskivat 5 prosenttia alle 18-vuotiaista. Sopimuksia tehtiin 435 (1 %) vähemmän kuin edellisellä vuonna. Elatusapusopimuksella turvataan lapsen elatus, kun vanhemmat asuvat erillään, muuttavat erilleen tai avioliitto purkautuu.

Kaikista vuoden 2016 aikana vahvistetuista elatusapusopimuksista 21 prosentissa aiemmin tehtyä sopimusta muutettiin. Yleisimmin sopimuksen muutoksen syynä oli elatusavun alentaminen (72 % tapauksista). Euromäärä jätettiin vahvistamatta 35 prosentissa elatusapusopimuksista. Syynä oli esim. elatusvelvollisen puutteellinen elatuskyky.

Lapsen huollosta, asumisesta ja tapaamisoikeudesta vahvistettiin 47 283 sopimusta. Näissä sovittiin lapsen huollosta 31 421 kertaa, tapaamisesta 22 542 ja asumisesta 17 347 kertaa. Huoltosopimuksista 93 prosentissa sovittiin yhteishuollosta, kuudessa prosentissa yksihuollosta äidille ja yhdessä prosentissa yksihuollosta isälle.

Kuvio 1. Sosiaalitoimen vahvistamat perheoikeudelliset sopimukset 2000–2016

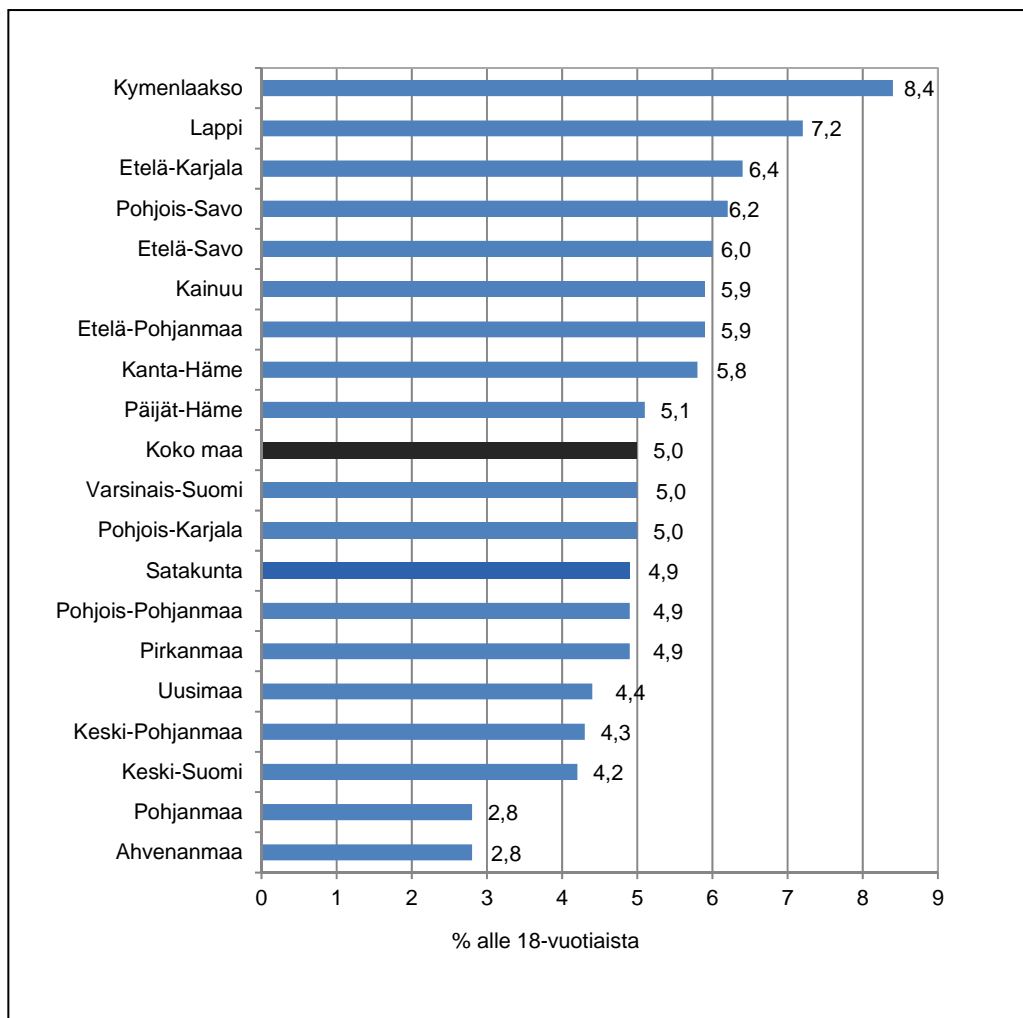
Anne Forss
etunimi.sukunimi@thl.fi

Salla Säkkinen
etunimi.sukunimi@thl.fi

Vahvistetut elatusapusopimukset

Kuntien sosiaalitoimi vahvisti vuonna 2016 yhteensä 53 444 elatusapusopimusta. Koko maassa sopimukset koskivat 5 prosenttia alle 18-vuotiaista. Maakunnista eniten sopimuksia vahvistettiin Kymenlaakson (8,4 %) ja Lapin (7,2 %) maakunnissa. Vähiten elatusapusopimuksia tehtiin Ahvenanmaalla (2,8 %) ja Pohjanmaalla (2,8 %) (kuvio 2).

Kuvio 2. Vahvistetut elatusapusopimukset, osuus alle 18-vuotiaista maakunnittain 2016

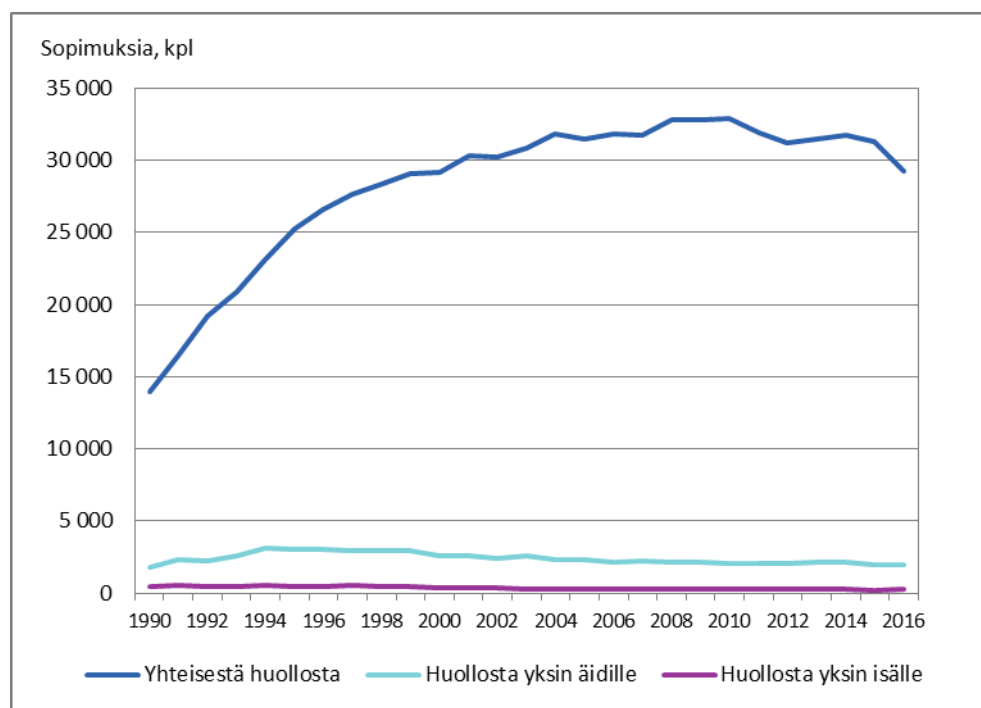
Euromäärä jätettiin vahvistamatta 35 prosentissa elatusapusopimuksista (16 870 sopimusta). Syynä oli esim. elatusvelvollisen puutteellinen elatuskyky. Euromääriin vahvistetut elatusapusopimukset olivat valtaosin rahasummaltaan pieniä. Sopimus oli suuruusluokaltaan yleisimmin alle 67 euroa/kk (24 %).

Taulukko 1. Sosiaalitoimen vuoden aikana vahvistamat perheoikeudelliset sopimukset 2005, 2010–2016, kpl

	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Elatusapusopimuksia	34 559	42 598	44 385	46 457	48 607	52 173	53 879	53 444
Sopimukset lapsen huollosta, asumisesta ja tapaamisoikeudesta joissa sovittu	40 124	44 961	44 933	45 139	46 060	47 614	47 650	47 283
- lapsen huollosta	34102	35 269	34 222	33 581	33 910	34 218	33 479	31 421
- asumisesta								
äidin luona	15 125	15 297	14 826	14 824	14 975	15 512	15 169	14 253
isän luona	3 405	3 257	3 207	3 148	3 195	3 233	2 992	3 065
- tapaamisoikeudesta	17 040	19 920	20 062	20 486	21 161	22 476	22 398	22 542

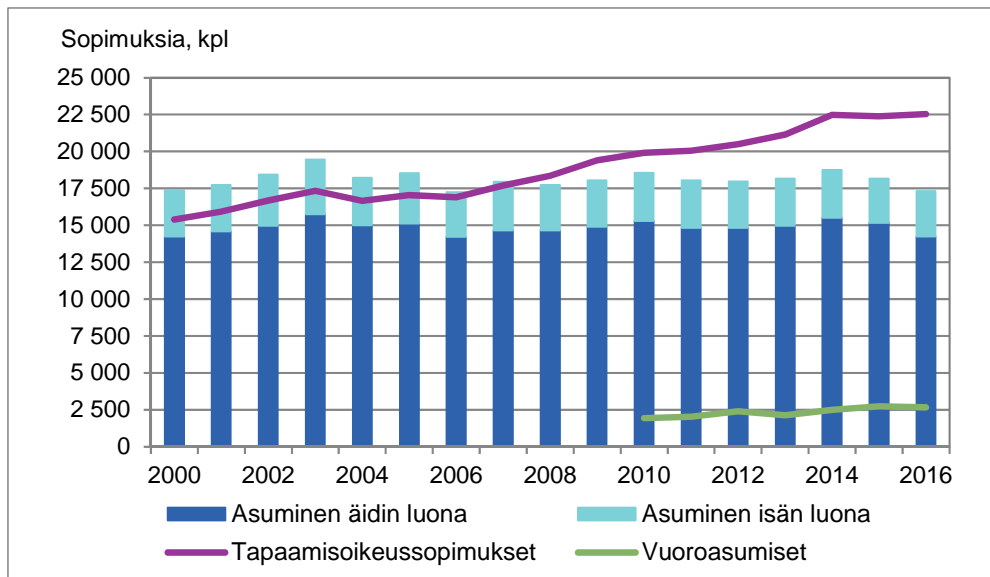
Sopimukset lapsen huollosta, asumisesta ja tapaamisoikeudesta

Kuntien sosiaalitoimi vahvisti vuonna 2016 yhteensä 31 421 sopimusta lapsen huollosta. Näistä 93 prosentissa sovittiin yhteishuollosta. Yhteishuoltosopimukset yleistyivät tasaisesti 1980-luvulta lähtien ja ovat 2000-luvulla pysyneet samalla tasolla. Yksinhuollosta äidille sovittiin kuudessa prosentissa ja yksinhuollosta isälle alle yhdessä prosentissa tapauksista (kuvio 3). Yhteishuoltosopimuksen tehneistä vanhemmista kerättiin ensimmäisen kerran tietoa siitä asuvatko vanhemmat yhdessä vai erikseen. 65 prosenttia vanhemmista asui yhdessä ja 35 prosenttia erillään. Yhdessä tai erillään asumisen pystyi erittelemään 263 kuntaa (kuntia yhteensä 313).

Kuvio 3. Sosiaalitoimen vahvistamat sopimukset lapsen huollosta 1990–2016

Valtaosa, eli 82 prosenttia, asumissopimuksista (sopimuksia yhteensä 17 347) tehdään edelleen äidin luona asumisesta. Asumissopimuksen lisäksi voidaan sopia myös vuoroasumisesta (esim. laajennetulla tapaamisoikeussopimuksella). Erillään asuvien vanhempien lapsen asumisesta esim. vuoroviikoin vanhempiensa luona sovittiin 2 652 lapselle vuonna 2016. Sopimuksia tehtiin 75 vähemmän kuin vuonna 2015. Vuoroasumisten osuus oli 15 prosenttia asumissopimusten määrästä (kuvio 4).

Kuvio 4. Sosiaalitoimen vahvistamat sopimukset asumisesta ja tapaamisoikeudesta 2000–2016

Olosuhdeselvitykset

Valtaosa vanhemmista sopii keskenään lapsen asumiseen, huoltoon ja tapaamiseen liittyvistä asioista. Ristiriitatilanteessa käräjäoikeus pyytää tarvittaessa sosiaaliviranomaiselta selvityksen perheen tilanteesta. Sosiaaliviranomaisen lausunto (olosuhdeselvitys) sisältää kertomuksen esim. kotikäynneistä ja lapsen mielipiteen selvittämisestä. Tällaisia selvityksiä tehtiin vuonna 2016 yhteensä 1 179. Selvitysten määrä on pysynyt tasaisena 2000-luvun. Kukin selvitys lasketaan mukaan vain kerran, vaikka kaksi kuntaa olisi osallistunut selvityksen tekoon.

Isyyden selvittämiset, tunnustamiset ja vahvistamiset

Vuonna 2016 vahvistettiin 22 774 avioliiton ulkopuolella syntyneen lapsen isyys. Tämä on 43 prosenttia vuonna 2016 elävänä syntyneiden lasten määrästä¹. Isyyksiä vahvistettiin 806 lapselle vähemmän kuin edellisellä vuonnalla. Lähes kaikkien maistraatin vahvistamien isyyksien peruste oli isyyden tunnustaminen. 1.1.2016 astui voimaan Isyyslaki², joka mahdollistaa ennen lapsen syntymää tehtävät isyyden tunnustamiset. Tätä mahdollisuutta käytti 55 prosenttia isyytensä tunnustaneista. Näin ollen isyyden tunnustamisista 45 prosenttia tehtiin edelleen lapsen syntymän jälkeen. Muutama kunta ei pystynyt ilmoittamaan ennen lapsen syntymää tehtyjen isyyden tunnustamisten määrää. Tiedot niistä puuttuvat tai on merkitty lapsen syntymän jälkeen tunnustetuiksi.

Lapsen syntymää edeltäviä isyyden tunnustamisia peruutettiin / kiistettiin 56 tapauksessa. Tämä on 0,4 prosenttia ennen lapsen syntymää tehdyistä isyyden tunnustamisista. Vain 79 tapauksessa isyys vahvistettiin kuntien ilmoittamien tietojen mukaan tuomioistuimen päätöksellä.

1 Suomen virallinen tilasto (SVT): Syntyneet [verkkójulkaisu]. ISSN=1798-2391. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 30.5.2017]. Saantitapa: <http://www.stat.fi/til/synt/index.html>.

2 Isyyslaki (11/2015) <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20150011>

Isyyden selvittäminen keskeytettiin 792 tapauksessa vuonna 2016, mikä oli 1,5 prosenttia 2016 syntyneiden lasten määrästä. Avioliiton aikana syntyneen lapsen vanhemmat voivat halutessaan pyytää isyyden selvittämistä kuuden kuukauden kuluessa lapsen syntymästä. Tällaisia tapauksia oli 41.

Vuonna 2016 syntyneistä lapsista 45 prosenttia (23 683 lasta) syntyi avioliiton ulkopuolella ja 55 prosenttia (29 131 lasta) syntyi avioliitossa. Vuonna 2015 synnyttäneistä oli naimisissa 54 %, avioliitossa 36 % ja muita 9 %³. Kun biologisen isyyden suhteen on epäselvyyttä, voi lastenvalvoja tilata tai tuomioistuin määrätä oikeusgeneettisen isyystutkimuksen. Oikeusgeneettisiä isyystutkimuksia tehtiin vuonna 2016 lastenvalvojan tilauksesta yhteensä 1 765⁴.

Tämän tilastoraportin tiedot perustuvat kuntien Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle ilmoittamiin lapsen elatusta ja huoltoa koskeviin tietoihin vuodelta 2016. Vuoden 2009 huhtikuun alusta lähtien elatustuen maksatus ja tilastointi on siirtynyt Kansaneläkelaitokselle. Kelan tietojen mukaan elatustukea maksettiin 2016 kaikkiaan 204,5 milj. euroa eli 1,3 % enemmän kuin edellisenä vuonna⁵. THL tilastoi elatustuesta vahvistetut elatusapusopimukset, muut elatustukea koskevat tiedot löytyvät Kelan tilastosta (http://www.kela.fi/tilastot-aiheittain_tilasto-elatustuesta).

Sekä lapsen elatus että huolto tietoja voi poimia Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanetistä. Palvelu löytyy osoitteesta <http://www.sotkanet.fi>. Indikaattorit saa näkyviin asiasanalla lapsen elatus ja huolto.

Käsitteet ja määritelmät

Lapsella tarkoitetaan henkilöä, joka ei ole täyttänyt 18 vuotta.

Elatusavulla tarkoitetaan elatusvelvollisen maksamaa avustusta elatuksen turvaamiseksi lapselle, joka ei asu pysyvästi hänen luonaan.

Elatustukea maksetaan lapselle, jolle ei makseta elatusapua tai elatusapu on riittämätön lapsen elatukseen. Elatustuen maksaa Kansaneläkelaitos.

Elatusapusopimuksella sovitaan lapsen elatukseen maksettavan elatusavun määrästä ja suorittamistavasta. Sopimuksella turvataan lapsen elatus, kun vanhemmat asuvat erillään, muuttavat erilleen tai avioliitto purkautuu. Sopimus vahvistetaan joko kunnan sosiaalitoimessa tai tuomioistuimen päätöksellä.

0-sopimus on elatusapusopimus, jossa elatusavun suuruudeksi on merkitty 0. Elatusapusopimus vahvistetaan nollassi esim. sellaisissa tapauksissa, joissa elatusvelvollisella on puutteellinen maksukyky. Osa kunnista on kirjannut tietoja 0-sopimukset kohtaan Elatusapu jätetty kokonaan vahvistamatta ja osa elatusapusopimusten suuruusluokkaan alle 67,28 euroa/kk.

Perheoikeudellisella sopimuksella sovitaan erilaisista perhettä koskevista asioista. Lasta koskevia perheoikeudellisia sopimuksia ovat esim. asumissopimus, elatusapusopimus, lapsen huoltoa koskeva sopimus ja tapaamisoikeussopimus.

Lapsen huolto-, asumis- ja tapaamisoikeussopimus merkitsee kirjallista sopimusta vanhempien välillä. Sopimus sisältää erilliset osiot lapsen huollosta, asumisesta ja tapaamisoikeudesta. Huolto-osiossa määritellään kenelle uskotaan lapsen huolto. Huoltajalla on oikeus päättää lapsen hoidosta, kasvatuksesta, asuinpaikasta sekä muista henkilökohtaisista asioista. Sopimus on esitettävä sosiaalitoimen (tai tuomioistuimen) vahvistettavaksi, mikäli siitä halutaan juridisesti täytöntöönpanokelpoinen. Päätöstä tehtäessä on ennen muuta otettava huomioon lapsen etu ja lapsen toivomukset.

3 Suomen virallinen tilasto (SVT): Syntyneet [verkkójulkaisu]. ISSN=1798-2391. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 30.5.2017]. Saantitapa: <http://www.stat.fi/til/synt/index.html>.

4 THL Oikeusgenetiikka yksikkö

5 Kelan tilastotietokanta Kelasto. Maksetut elatustuet. Helsinki: Kela [viitattu: 30.5.2017] Saantitapa: <http://www.kela.fi/kelasto>.

Vuoroasumisessa lapsi asuu molempien vanhempien luona esim. vuoroviikoin. Vuoroasuminen sovitaan esim. laajennetulla tapaamisoikeussopimuksella. Koska lapsi voi olla kirjoilla vain toisen vanhemman luona, on tehty erikseen sopimus myös lapsen asumisesta.

Rekisteröidyllä parisuhteella tarkoitetaan kahden samaa sukupuolta olevan 18 vuotta täyttäneen henkilön rekisteröityä parisuhdetta.

Isyyden vahvistamisella tarkoitetaan prosessia, jossa vahvistetaan avioliiton ulkopuolella syntyneelle lapselle isä. Isyys voidaan vahvistaa joko tunnustamisen perusteella maistraatissa tai isyyden vahvistamista koskevan oikeudenkäynnin seuraksena tuomioistuimessa.

Taulukoissa käytetyt symbolit

.. tietoa ei ole saatu, se on liian epävarma esitettäväksi tai se on salassapitosäännön alainen

– ei yhtään havaintoa

www.thl.fi/lapsenelatus

Liitetaulukot / Tabellbilagor / Appendix Tables

Liitetaulukko 1a. Elatusavun vahvistaminen 2006–2016

Tabellbilaga 1a. Fastställande av underhållsbidrag 2006–2016

Appendix table 1a. Confirmation of maintenance payments 2006–2016

Liitetaulukko 1b. Sopimukset vuoden viimeisen elatusavun euromäärän mukaan euroa / kk / lapsi 2010–2016, käyvin hinnoin

Tabellbilaga 1b. Avtal enligt eurobeloppet för årets sista underhållsbidrag euro/månad/barn 2010–2016, gängse priser

Appendix table 1b. Agreements according to the amount of the year's last maintenance payment, €/month/child 2010–2016, current prices

Liitetaulukko 2. Lapsen huolto, asuminen ja tapaamisoikeus 2010–2016

Tabellbilaga 2. Vårdnad av barn, barnets boende och umgängesrätt 2010–2016

Appendix table 2. Child custody, residence and right of access 2010–2016

Liitetaulukko 3. Isyyden selvittäminen ja vahvistaminen 2010–2016

Tabellbilaga 3. Utredning och fastställande av faderskap 2010–2016

Appendix table 3. Determination and establishment of paternity 2010–2016

Liitetaulukko 4. Lastenvalvojien tilaamat oikeusgeneettiset isyystutkimukset maakunnittain 2016

Tabellbilaga 4. Rättsgenetiska faderskapsundersökningar som beställts av barnatillsyningsmannen efter landskap 2016

Appendix table 4. Forensic genetic paternity tests requested by child welfare supervisors by province in 2016

Underhåll och vårdnad av barn 2016

Centrala rön

- I 55 procent av fallen erkändes faderskapet före barnets födelse.
- Största delen av ändringarna i de avtal om underhållsbidrag som är i kraft beror på en sänkning av underhållsbidragets belopp.
- År 2016 fastställdes 31 421 avtal om vårdnad av barn. I 93 procent av avtalen kom man överens om gemensam vårdnad.
- Av de föräldrar som avtalat om gemensam vårdnad bodde 65 procent tillsammans, medan 35 procent inte bodde tillsammans.

Över hälften av faderskaperkännandena före barnets födelse

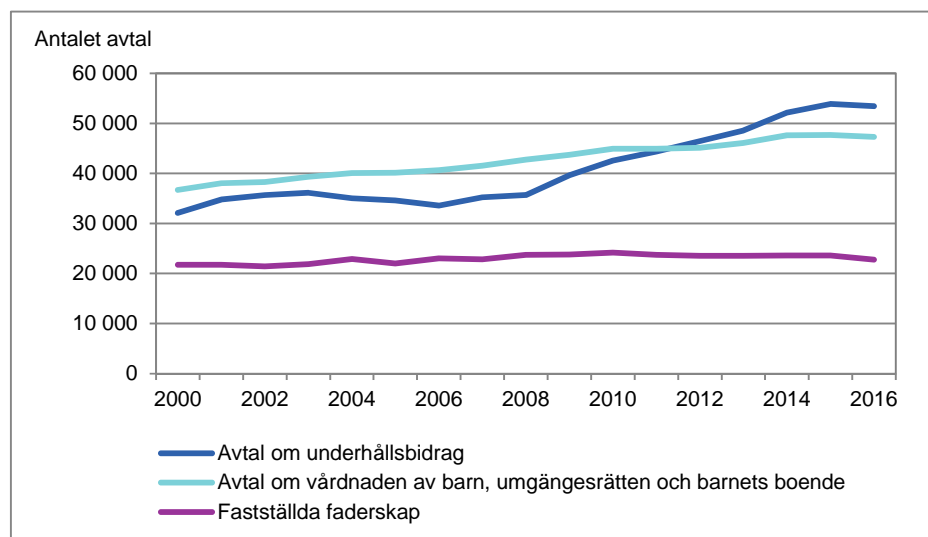
År 2016 fastställdes faderskapet för 22 774 barn som fötts utom äktenskapet. I så gott som alla fall fastställdes faderskapet på grundval av ett erkännande. 55 procent av alla erkännanden skedde på mödrarådgivningen eller hos barnatillsyningsmannen före barnets födelse. Detta har varit möjligt sedan början av år 2016.

År 2016 fastställdes 53 444 avtal om underhållsbidrag i Finland. Avtalen omfattar 5 procent av befolkningen under 18 år i hela landet. Avtalen var 435 (1 %) färre än året innan. Genom ett avtal om underhållsbidrag tryggas barnets underhåll i de fall då föräldrarna inte bor tillsammans, flyttar ifrån varandra eller äktenskapet upphör.

Totalt 21 procent av alla avtal som fastställdes år 2016 var sådana som innebar en ändring av ett tidigare avtal. Den vanligaste orsaken till ändringen var en sänkning av underhållsbidragets belopp (72 % av fallen). I 35 procent av fallen fastställdes inte beloppet. Detta berodde till exempel på den underhållsskyldiges bristande försörjningsförmåga.

Totalt 47 283 avtal fastställdes om vårdnad av barn, boende och umgängesrätt. I dessa avtal finns 31 421 överenskommelser om vårdnad, 22 542 överenskommelser om umgängesrätt och 17 347 överenskommelser om boende. När det gäller avtalen om vårdnad av barn gällde 93 procent av fallen gemensam vårdnad, i sex procent av fallen fick modern vårdnaden och i en procent av fallen fick fadern vårdnaden.

FIGUR 1. Antalet familjerättsliga avtal som fastställts av socialväsendet år 2000–2016

Anne Forss
fornamn.efternamn@thl.fi

Salla Säkkinen
fornamn.efternamn@thl.fi

INSTITUTET FÖR
HÄLSA OCH VÄLFÄRD

Suomen virallinen tilasto
Finlands officiella statistik
Official Statistics of Finland

Child maintenance and custody 2016

Main findings

- Fathers confirmed paternity of their child prior to the child's birth in 55 per cent of cases.
- Changed to existing maintenance agreements are primarily due to a reduction in the amount of maintenance paid.
- In 2016, a total of 31,421 child custody agreements were concluded. In 93% of cases, agreements concerned joint custody to both parents.
- Of parents who agreed on joint custody 65 per cent lived together and 35 per cent lived at separate residences.

Paternity established prior to birth in over half of cases

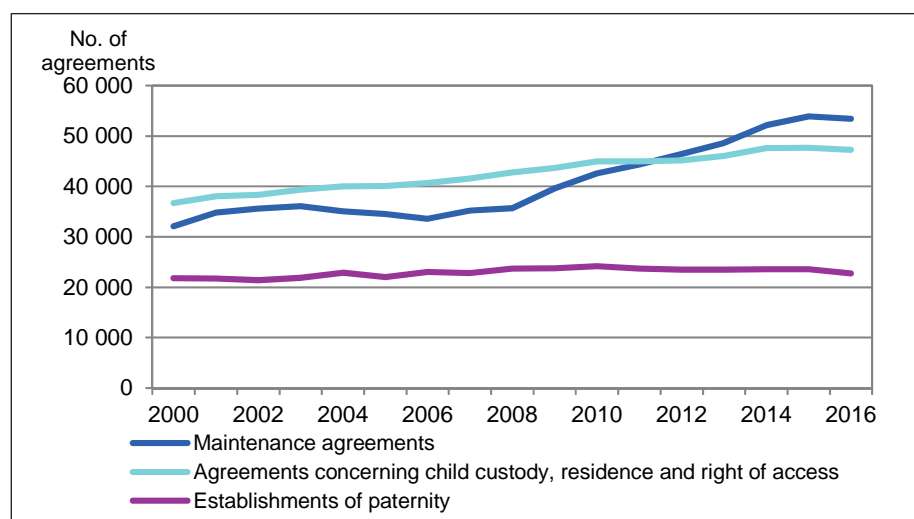
In 2016, the paternity of 22,774 children born outside of wedlock was established. In nearly all these cases, fathers personally confirmed paternity. In 55 per cent of cases paternity was confirmed during visits to the maternity clinic or to a child welfare supervisor prior to a child's birth. This has been possible from the beginning of 2016.

In 2016, a total of 53,444 maintenance agreements were confirmed in Finland. In total, these agreements applied to 5 per cent of all children in Finland. The number of agreements fell by 435 (1%) from the previous year. A maintenance agreement secures the child's maintenance when the parents live apart, move apart, or divorce.

21 per cent all agreements confirmed in 2016 involved changes to existing agreements. The most common reason for a change to an agreement is the reduction to the level of a maintenance payment (72% of cases). The sum of euros that a parent must pay in maintenance was left unconfirmed in 35 per cent of maintenance agreements. The reason for this was insufficient ability of the responsible parent to pay maintenance.

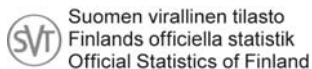
A total of 47,283 agreements on a child's custody, residence and right of access were confirmed. The agreements concerned child custody in 31,421 instances, right of access in 22,542 instances and residence in 17 347 instances. Out of child custody agreements, 93 per cent concerned joint custody, while six per cent awarded sole custody to the mother and one per cent to the father.

FIGURE 1. Family-law agreements confirmed by municipal social services, 2000-2016

Anne Forss
firstname.lastname@thl.fi

Salla Säkkinen
firstname.lastname@thl.fi

Liitetaulukko 1a. Elatusavun vahvistaminen 2006–2016

Tabellbilaga 1a. Fastställande av underhållsbidrag 2006–2016

Appendix table 1a. Confirmation of maintenance payments 2006–2016

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Sosiaalitoimen vahvistamia elatusapusopimuksia vuoden aikana yht.											
Antal av socialnämnden fastställda avtal om underhållsbidrag under året sammanlagt <i>Maintenance agreements confirmed by a Social Welfare Board during year, total</i>	33 573	35 237	35 693	39 643	42 598	44 385	46 457	48 607	52 173	53 879	53 444
Niistä sopimuksia, joilla aikaisempaa elatusavun euromäärää on - Därav avtal om ändring av tidigare eurobelopp - <i>Of which agreements with an altered amount of payment</i>											
- alennettu, kpl - sänkta underhållsbidrag, st. - <i>reduced amount, number</i>	3 286	3 531	3 846	5 730	6 219	6 518	6 702	6 951	7 642	7 833	7 954
- % muutetuista sopimuksista - % av ändrade avtal - <i>% of changed agreements</i>	53,1	47,4	51,0	66,1	67,4	67,0	66,2	70,6	71,2	72,9	71,6
- korotettu, kpl - höjda underhållsbidrag, st. - <i>higher amount, number</i>	2 898	3 919	3 692	2 940	3 012	3 207	3 426	2 892	3 085	2 916	3 151
- % muutetuista sopimuksista - % av ändrade avtal - <i>% of changed agreements</i>	46,9	52,6	49,0	33,9	32,6	33,0	33,8	29,4	28,8	27,1	28,4
- muutettuja sopimuksia yhteensä - antal ändrade avtal totalt - <i>changed agreements, total</i>	6 184	7 450	7 538	8 670	9 231	9 725	10 128	9 843	10 727	10 749	11 105

Liitetaulukko 1b. Sopimukset vuoden viimeisen elatusavun euromäärän mukaan euroa/kk/lapsi 2010–2016, käyvin hinnoin

Tabellbilaga 1b. Avtal enligt eurobeloppet för årets sista underhållsbidrag euro/månad/barn 2010–2016, gängse priser

Appendix table 1b. Agreements according to the amount of the year's last maintenance payment, €/month/child 2010–2016, current prices

	2010		2011		2012		2013		2014		2015		2016	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
alle - under - <i>below 67,28 €</i> ¹⁾	9 166	24,0	8 912	22,7	8 696	21,3	9 444	22,2	9 659	21,4	12 586	25,7	11 527	24,0
67,28 - 100,90 €	4 186	11,0	4 078	10,4	4 297	10,5	4 401	10,4	4 615	10,2	4 493	9,2	4 242	8,8
100,91 - 134,54 €	1 033	2,7	963	2,5	1 004	2,5	1 033	2,4	1 041	2,3	972	2,0	998	2,1
134,55 - 168,18 €	8 635	22,6	7 951	20,3	7 750	19,0	7 821	18,4	7 661	17,0	7 233	14,8	7 260	15,1
168,19 - 235,45 €	3 917	10,3	4 059	10,4	4 358	10,7	4 177	9,8	4 277	9,5	4 125	8,4	3 874	8,1
235,46 - 302,73 €	1 604	4,2	1 856	4,7	2 017	5,0	2 040	4,8	2 170	4,8	2 107	4,3	2 097	4,4
yli - över - <i>above 302,73 €</i>	629	1,6	749	1,9	884	2,2	1 045	2,5	1 073	2,4	1 181	2,4	1 121	2,3

Elatusapu jätetty kokonaan vahvistamatta (1)

 Underhållsbidraget har inte fastställts ⁽¹⁾

 Amount of maintenance payment unconfirmed ⁽¹⁾

8 969	23,5	10 607	27,1	11 739	28,8	12 529	29,5	14 607	32,4	16 221	33,2	16 870	35,2	
Yhteensä - Sammanlagt - Total	38 139	100	39 175	100	40 745	100	42 490	100	45 103	100	48 918	100	47 989	100

Kertasuoritteisia / osittain kertasuoritteisia
sopimuksia vuoden aikana yhteensä, kpl

Avtal om engångsersättning/delvis

engångsersättning under året sammanlagt, st.

Lump-sum/partly lump-sum agreements during year, number

68	63	57	31	29	38	24
----	----	----	----	----	----	----

¹⁾ **Sisältää euromääräksi 0 vahvistettuja sopimuksia (2010-2015).**

Innehåller avtal om underhållsbidrag som fastställts till 0 euro (2010-2015).

Includes maintenance agreements where the sum has been confirmed at EUR 0 (2010-2015).

Liitetaulukko 2. Lapsen huolto, asuminen ja tapaamisoikeus 2010–2016
 Tabellbilaga 2. Vårdnad av barn, barnets boende och umgängesrätt 2010–2016
 Appendix table 2. Child custody, residence and right of access 2010–2016

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
2.1. Sosiaalitoimen vuoden aikana vahvistamia sopimuksia lapsen huollosta, asumisesta ja tapaamisoikeudesta kaikkiaan, kpl	44 961	44 933	45 139	46 060	47 614	47 650	47 283
Antal av socialnämnden under året fastställda avtal om vårdnaden av barn, barnets boende och umgängesrätten sammanlagt, st. <i>Agreements on child custody, residence and right of access confirmed by a Social Welfare Board during year, number</i>							
niistä - varav - of which							
- uusia sopimuksia, kpl - nya avtal, st. - <i>new agreements, number</i>	38 069	37 346	37 036	37 581	39 055	38 644	38 006
- sopimuksia, joilla muutettu tuomioistuimen päätöstä, kpl avtal genom vilka domstolsbeslut ändrats, st. <i>agreements altering the court decision, number</i>	311	345	346	338	331	339	353
- sopimuksia, joilla muutettu sosiaalitoimen vahvistamaa sopimusta, kpl avtal genom vilka av socialnämnden fastställda avtal ändrats, st. <i>agreements altering agreements confirmed by a Social Welfare Board, number</i>	6 581	7 242	7 757	8 141	8 228	8 667	8 924
2.2. Sopimuksia lapsen huollosta vuoden aikana, yht.	35 269	34 222	33 581	33 910	34 218	33 479	31 421
Avtal om vårdnaden av barn under året, sammanlagt <i>Agreements on child custody during year, total</i>							
niistä sopimuksia - därav avtal - of which agreements on							
- yhteisestä huollosta - gemensam vårdnad - <i>joint custody</i>	32 887	31 933	31 212	31 480	31 810	31 269	29 199
vanhemmat asuvat yhdessä - föräldrarna bor tillsammans - <i>parents live together</i>	13 548 ⁽¹⁾
vanhemmat asuvat erillään - föräldrarna bor inte tillsammans - <i>parents do not live together</i>	7 249 ⁽¹⁾
- huollosta yksin äidille - vårdnaden enbart åt modern <i>custody entrusted to the mother alone</i>	2 092	2 037	2 075	2 147	2 132	2 000	1 935
- huollosta yksin isälle - vårdnaden enbart åt fadern <i>custody entrusted to the father alone</i>	287	251	293	282	272	210	283
- huollosta yksin toiselle rekisteröidyn parisuhteen puolisolle vårdnaden enbart åt den ena registrerade partnern <i>custody entrusted to one of the registered partners</i>	3	1	1	1	4	-	4
2.3. Sopimuksia tapaamisoikeudesta vuoden aikana, kpl	19 920	20 062	20 486	21 161	22 476	22 398	22 542
Avtal om umgängesrätt under året sammanlagt, st. <i>Agreements on right of access during year, number</i>							
2.4. Sopimuksia asumisesta vuoden aikana, kpl							
Avtal om barnets boende under året, st. <i>Agreements on residence of child during year, number</i>							
- äidin luona - hos modern - <i>with mother</i>	15 297	14 826	14 824	14 975	15 512	15 169	14 253
- isän luona - hos fadern - <i>with father</i>	3 257	3 207	3 148	3 195	3 233	2 992	3 065
- toisen rekisteröidyn parisuhteen puolison luona asumisesta hos den ena registrerade partnern - <i>with one of the registered partners</i>	2	7	11	13	22	9	29
2.5. Vuoroasuminen molempien vanhempien luona⁽²⁾	1 941	2 023	2 392	2 118	2 499	2 727	2 652
Växelvist boende hos båda föräldrarna ⁽²⁾ <i>Dual residence in each parent's home⁽²⁾</i>							
2.6. Annettu selvitys tuomioistuimelle, kpl	1 142	1 263	1 097	1 172	1 081	1 157	1 179
Utredning inlämnad till domstol, st. <i>Report submitted to court, number</i>							

⁽¹⁾ Tietoja ei ole saatu 50:ltä kunnalta. - Uppgifter har inte lämnats av 50 komuner. - *Data have not been obtained from 50 municipalities.*

⁽²⁾ Tämän lisäksi on sovittu asumisesta (lapsen oltava kirjoilla yhdessä osoitteessa).
 Dessutom har barnets boende avtalats (barnet får vara skrivet på endast en adress).
 In addition, agreement has also been made on the child's residence (the child is to be registered as living with one parent only).

Liitetaulukko 3. Isyyden selvittäminen ja vahvistaminen 2010–2016

Tabellbilaga 3. Utredning och fastställande av faderskap 2010–2016

Appendix table 3. Determination and establishment of paternity 2010–2016

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Lapsia, joiden isyys vahvistettu	24 165	23 707	23 528	23 527	23 577	23 580	22 774
Faderskap fastställt, totalt antal barn <i>Children involved in establishment of paternity</i>							
niistä - därav genom - of which							
- tunnustamisen perusteella (maistraatin vahvistamat) - erkännande (fastställt av magistraten) - <i>through acknowledgement (validated by the Local register office)</i>	24 094	23 619	23 406	23 450	23 502	23 524	22 695
niistä - därav - of which							
- lapsen syntymää edeltävät tunnustamiset erkännande före barnets födelse <i>confirmations before the child's birth</i>	12 573 ⁽¹⁾
- lapsen syntymän jälkeiset tunnustamiset erkännande efter barnets födelse <i>confirmations after the child's birth</i>	10 122
- tuomioistuimen vahvistamia - fastställda i domstol <i>by a court decision</i>	69	52	74	75	75	56	79
Lapsen syntymää edeltävien isyyden tunnustamisten peruuttamiset / kiistämiset	56
Erkännanden av faderskap före barnets födelse som återkallats / bestridits <i>Confirmations of paternity made before the child's birth, later cancelled/denied</i>							
Isyyden selvittäminen keskeytetty	963	892	909	983	1 110	1 031	792
Antal faderskapsutredningar som avbrutits <i>Interrupted determinations of paternity</i>							
niistä - därav - of which							
- lapsen äidin kirjallisella ilmoituksella, kpl med skriftligt meddelande från barnets mor, st. <i>by the mother's written notice, number</i>	708	668	641	721	750	704	..
Isyyden selvittäminen lapsille, jotka syntyneet avioliiton aikana ja vanhemmat pyytäneet isyyden selvittämistä kuuden kuukauden kuluessa lapsen syntymästä - Utredningar av faderskapet till barn som har fötts under äktenskap och vars föräldrar har begärt att faderskapet utreds inom sex månader efter barnets födelse - <i>Investigations of paternity for children born in marriage where the parents have requested an investigation of paternity within six months of the child's birth.</i>	41

Liitetaulukko 4. Lastenvalvojen tilaamat oikeusgeneettiset isyystutkimukset maakunnittain 2016

Tabellbilaga 4. Rättsgenetiska faderskapsundersökningar som beställts av barnatillsyningsmannen efter landskap 2016

Appendix table 4. Forensic genetic paternity tests requested by child welfare supervisors by province in 2016

	2016
Uusimaa - Nyland	642
Varsinais-Suomi - Egentliga Finland	134
Satakunta	55
Kanta-Häme - Egentliga Tavastland	38
Pirkanmaa - Birkaland	193
Päijät-Häme - Päijänne-Tavastland	77
Kymenlaakso - Kymmenedalen	60
Etelä-Karjala - Södra Karelen - South Karelia	30
Etelä-Savo - Södra Savolax	38
Pohjois-Savo - Norra Savolax	60
Pohjois-Karjala - Norra Karelen - North Karelia	60
Keski-Suomi - Mellersta Finland - Central Finland	74
Etelä-Pohjanmaa - Södra Österbotten - South Ostrobothnia	49
Pohjanmaa - Österbotten - Ostrobothnia	36
Keski-Pohjanmaa - Mellersta Österbotten - Central Ostrobothnia	12
Pohjois-Pohjanmaa - Norra Österbotten - North Ostrobothnia	122
Kainuu - Kajanaland	15
Lappi - Lappland - Lapland	65
Ahvenanmaa - Åland	5
Yhteensä - Totalt - Total	1 765

⁽¹⁾ Tietoja ei ole saatu kaikilta kunnalta. - Uppgifter har inte lämnats av alla komuner. - *Data have not been obtained from all municipalities.*

Laatuseloste (SVT)

Lapsen elatus ja huolto -tilasto

Tilastotietojen relevanssi

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) kerää vuosittain tiedot vahvistetuista elatusapusopimuksista, isyyden selvittämistä ja lapsen huollosta. Tilasto sisältää vuosittaiset tiedot kuntien sosiaalitoimien vahvistamista elatusapusopimuksista, lukumäärätietoja isyyden selvittämisestä ja vahvistamisesta sekä sosiaalitoimien vuoden aikana vahvistamista sopimuksista lapsen huollosta, asumisesta sekä tapaamisoikeudesta. Henkilötason tietoja ei kerätä. Tiedot on saatavissa kunnittain ja maakunnittain ja ne julkaistaan tilastoraporttina. Osa tiedoista on saatavana Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanetissä (<http://www.sotkanet.fi/>) kunnittain ja muilla aluejaolla.

Tilastoraportti on tarkoitettu hallintoviranomaisille, kuntien elatus- ja huoltosopimusasioita hoitaville henkilöille, suunnittelijoille ja tutkijoille, joilla on tarve saada nopeasti mahdollisimman ajantasaista tietoa elatusapusopimuksista, isyyden selvittämisistä tai lapsen huollosta.

Tilastoraportin tekstiosassa on selitetty käytetyt käsitteet ja määritelmät.

Tietojen keruu perustuu Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksesta annettuun lakiin (668/2008) sekä Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen tilastotoimesta annettuun lakiin (409/2001).

Menetelmäkuvaus

Tilaston tiedot kerätään kaikista Suomen kunnista. Kunnista kerätään vuosittain tiedot vahvistetuista elatusapusopimuksista, isyyden selvittämisistä ja vahvistamisista sekä huolto-, asumis- ja tapaamisoikeussopimuksista. Niille kunnille, jotka eivät vastaa määräaikaan mennessä, lähetetään huomautus. Tilasto laaditaan vasta kun kaikista kunnista on saatu tarvittavat tiedot.

Tilaston kattavuus on lähes aina 100 prosenttia. Vuonna 2016 tiedot saatiin kaikista kunnista.

Lapsen asemaa sääntelevät laki lapsen elatuksesta (704/1975), laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta (361/1983) sekä isyyslaki (11/2015). Adoptio-oikeudesta on säädetty myös laissa rekisteröidystä parisuhteesta (950/2001).

Väkilukutiedot ovat ajankohdalta 31.12.2016.

Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Tiedot perustuvat kuntien ilmoittamiin lukuihin. Epäselvien tapausten selvittämiseksi saatuja tietoja verrataan kunnan edellisen vuoden tietoihin. Tarvittaessa kuntaa pyydetään tarkistamaan annetut tiedot.

Tilastosta löytyneet mahdolliset epätarkkuudet korjataan vuosittain. Tämä koskee myös aiempien vuosien tietoja.

Kunnilla on ollut vaihtelevia käytäntöjä kirjata elatusapusopimusten 0-sopimukset. Osa kunnista on kirjannut 0-sopimukset kohtaan Elatusapu jätetty kokonaan vahvistamatta ja osa elatusapu-sopimusten suuruusluokkaan alle 67,28 euroa/kk. Elatusapusopimus vahvistetaan nollassi esim. sellaisissa tapauksissa, joissa elatusvelvollisella on puutteellinen maksukyky. Vuonna 2015 kunnille lähetettiin lisäohjeistusta.

Vuoden 2016 tiedonkeruuseen lisättiin uusia kysymyksiä koskien isyyden selvittämisistä, tunnustamisista ja vahvistamisista sekä yhteishuoltosopimuksen tehneiden vanhempien asumista yhdessä tai erillään. Kysymykseen vanhempien asumisesta yhdessä tai erillään ei saatu vastausta 50:ltä kunnalta. Muutama kunta ei pystynyt ilmoittamaan ennen lapsen syntymää tehtyjen isyyden tunnustamisten määrää. Tiedot niistä puuttuvat tai on merkitty lapsen syntymän jälkeen tunnustetuiksi.

Tiedonkeruulomakkeella olleisiin uusiin kysymyksiin on joillakin kunnilla ollut vaikeuksia vastata ensimmäisenä vuonna, joten tiedot eivät ole täysin kattavat vuodelta 2016.

Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Lapsen elatus ja huolto -tilasto on THL:n kerran vuodessa tuottama tilasto. Tilasto ilmestyy touko-kesäkuussa, jolloin julkaistaan edellisen vuoden tiedot.

Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys / selkeys

Tilastoraportit julkaistaan THL:n verkkosivuilla osoitteessa www.thl.fi/tilastot/lapsenelatus.

Tilastoraportissa on kuvattu keskeiset tulokset ja selitetty käytetyt käsitteet ja määritelmät.

Tilastojen vertailukelpoisuus

THL (aikaisemmin Stakes) on kerännyt tietoja vuodesta 1993 lähtien. Sitä ennen tilastoinnista vastasi sosiaali- ja terveyshallitus.

Vuoden 1999 tiedoista lähtien vähennettiin tiedonkeruuta isyyden selvittämisen ja vahvistamisen sekä lapsen huollon ja tapaamisoikeuden osalta.

Tiedonkeruuseen lisättiin vuonna 2008 kysymys vuoroasumisesta. Vuosina 2008 ja 2009 tietoa ei saatu kaikista kunnista. Vuoroasumisten määrää koskeva tieto on siten vertailukelpoinen vuodesta 2010 lähtien.

Elatustuen maksatus ja tilastointi siirtyi 1.4.2009 lähtien Kansaneläkelaitokselle. Elatustukea koskevista tiedoista on vuoden 2010 tilastosta alkaen mukana vain vahvistetut elatusapu-sopimukset. Kelan Tilasto elatustuesta löytyy osoitteesta

http://www.kela.fi/tilastot-aiheittain_tilasto-elatustuesta.

Vuoden 2009 tiedonkeruuseen lisättiin kysymykset rekisteröidyssä parisuhteessa eläville samaa sukupuolta oleville puolisolille tehdyistä sopimuksista lapsen huollosta ja asumisesta.

Selkeys ja eheys / yhtenäisyys

Tilastoraportti sisältää kattavasti koko maan tiedot tehdyistä elatussopimuksista, lapsen huollosta ja isyyden selvittämisistä.

Vuoden 2016 tilastoraportin erityiskysymykset

1.1.2016 voimaan tulleen Isyyslain 11/2015 mukaisesti äidillä ei ole enää oikeutta vastustaa isän selvittämistä. Tämä kohta on poistunut tiedonkeruulomakkeelta.

Saman lain mukaan mies voi tunnustaa isyytensä ennen lapsen syntymää ilmoittamalla olevansa syntyvän lapsen isä. Tiedonkeruuseen on lisätty vuodelle 2016 kysymykset lapsen syntymää edeltävistä isyyden tunnustamisista ja niiden peruuttamisesta / kiistämisestä.

Vuonna 2016 on kerätty tiedot myös isyyden selvittämisistä lapsille, jotka ovat syntyneet avioliiton aikana ja vanhemmat ovat pyytäneet isyyden selvittämistä kuuden kuukauden kuluessa lapsen syntymästä.

Yhteishuoltosopimuksen tehneistä vanhemmista on kysytty 2016 ensimmäisen kerran asuvatko lapsen vanhemmat yhdessä vai erikseen.